

- ⁵⁸ Wagenvoort 1956. 147. Gell. 10, 8.
⁵⁹ Gladigow 1972. 311. sk.
⁶⁰ Plin. *nat.* 16, 75.
⁶¹ Plaut. *Asin.* 575.
⁶² Ehhez lásd Wagler 1899. 491; Schuster 1961. 548.
⁶³ Ehhez lásd Heckenbach, J.: *De nuditate sacra sacrisque vinculis.* RVV 9. 3. 1911.
⁶⁴ Plut. *Rom.* 26; Gell. 12, 3, 3.
⁶⁵ Latte 1967. 384.
⁶⁶ Mau 1899. 2558. sk.
⁶⁷ Gladigow 1972. 312. sk.

KIS TIBOR

Megtépázott „Grandeur”

Dien Bien Phu, 1954

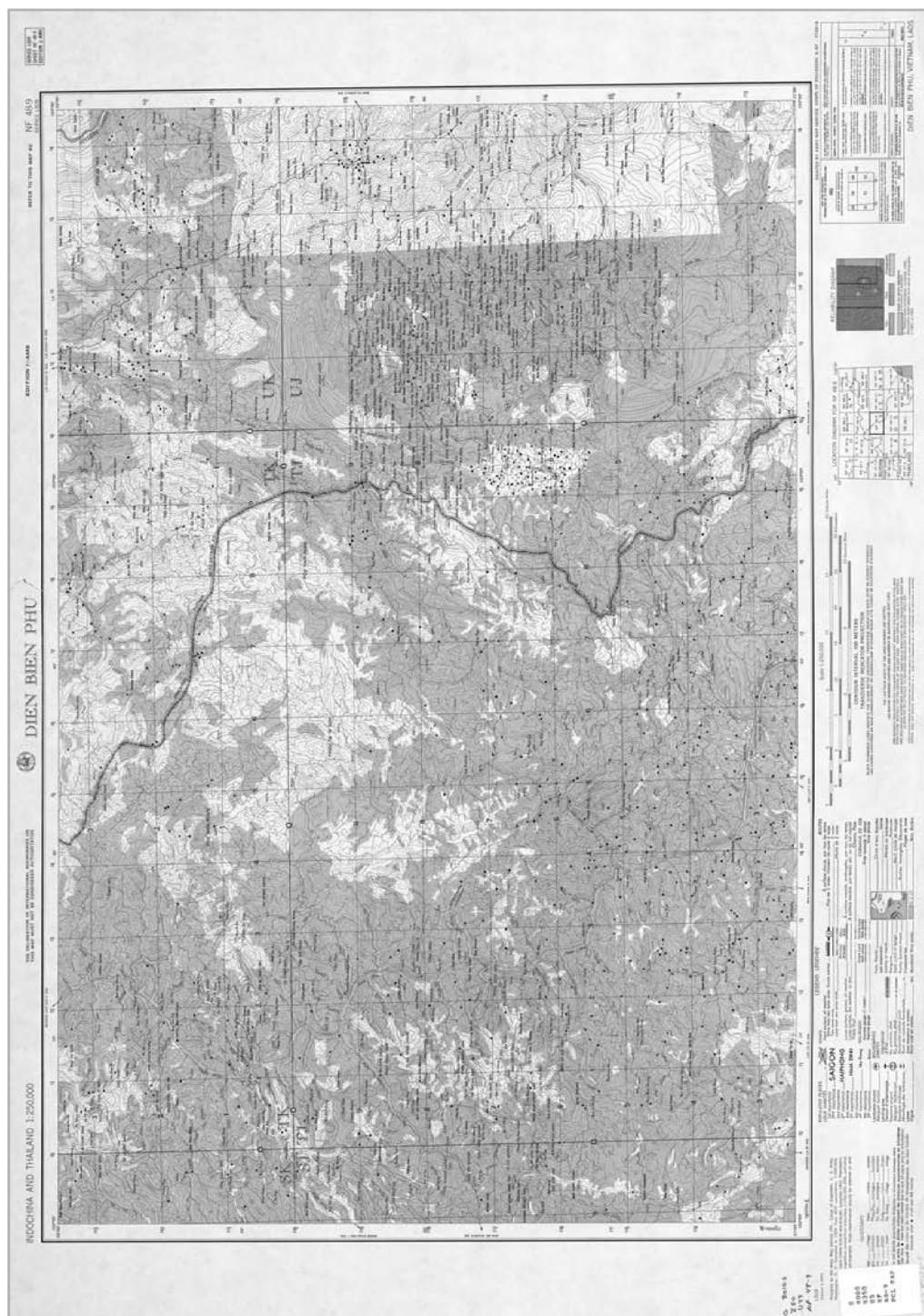

1. rész

BEVEZETÉS

Dien Bien Phu, 1954. május 8. 55 nap után az ostromlott erődben körbezárt francia haderő leteszi a fegyvert. *De Castries* tábornok irányítása alatt körülbelül 6500, az expedíciós hadseregben szolgáló katona indul a fogolytáborok barakkjai felé. A francia vereség egy hosszú, majd kilenc éve tartó háború utolsó jelentősebb felvonása volt.

Az 1940-es Németország előtti kapituláció eredményeként nemcsak Franciaország, hanem a gyarmatok is kettészakadtak. A többség azonban – és ez alól nem jelentettek kivételt a távol-keleti gyarmatok sem – Vichy-hez maradt hű. Ez megpecsételte Vietnam sorsát. Az ország területére már 1940. szeptember 22-én a Vichy Franciaországgal szövetségben álló Japán seregei vonultak be. A japánok nem úzték el a francia apparátust, hanem együttműködtek azzal. A franciáknak ez a rugalmassága egyre nagyobb ellenszenvet váltott ki abban a vietnami népben, amelynek függetlenedési vágyai napról napra növekedtek. Ennek több jele is mutatkozott. Az egyik legfontosabb ilyen jel 1941. május 19-hez köthető, amikor megalapították a *Viet Minh*-t. Ennek vezetését nem sokkal később *Ho Chi Minh* vette át. A Viet Minh a japánok elleni harc során több alkalommal intézett olyan felhívást a franciák felé, amelyben azt ajánlotta, hogy harcoljanak együtt a japánok ellen. Ezek a felhívások többnyire süket fülekre találtak. A Viet Minh szervezetségét mutatja, hogy 1944. december 22-én felállította a Vietnami Felszabadító Hadsereget. Időközben a második világháború menete megfordult, ami arra készítette a japánokat, hogy hivatalosan is megszállják Vietnámot. Erre 1945. március 9-én került sor. A japánok leszerelték a francia katonákat és táborokba zárták őket. Két nappal később Annam császára, *Bao Dai* megalapította a japánok által támogatott bábkormányát. Azonban a Japán Császárság ekkor már a végnapjait élte és augusztus 14-én Hirohito császár elfogadta a feltétel nélküli tűzszünetet. Ugy tűnt, hogy Vietnam felszabadulhat.

1945. nyarán Potsdamban a nagyhatalmak Vietnammal kapcsolatban csupán arról hoztak döntést, hogy ki fegyverezze le a japán haderőt az országban, Vietnam sorsáról nem esett szó. Természetesen Ho Chi Minh nem várt a nagyhatalmakra, hanem szeptember 2-án kikiáltotta hazája függetlenségét, amivel megszületett a Vietnami Demokratikus Köztársaság.¹

Franciaországban azonban másképp tervezték Indokína jövőjét, mint Ho. *De Gaulle* úgy vélte, hogy a „grandeur” megőrzésének érdekében Franciaországnak szüksége van gyarmataira. „A tábornok félreérthetetlenül kifejezésre juttatta: végső soron a gyarmati háború vállalásával, Indokínában is helyre kell állítani a francia szuverenitást”.² Az Egyesült Államok elnöke, Rooseveltnél azonban nem akart segítséget nyújtani Franciaországnak ahhoz, hogy ezt a tervét végre hajtsa, és másra *de Gaulle* nem számíthatott. Az elnök azonban 1945-ben meghalt és utóda, Truman nem gördített akadályokat a francia tervek elé. Megkezdődhetett Vietnam dekolonizációja.³

Időközben a potsdami konferencia értelmében 1945. szeptember 6-án brit csapatok szálltak partra Dél-Vietnamban. Ugyanekkor északról Kuomintang csapatok vonultak az országba, azzal a céllal, hogy lefegyverezzék a japán haderőt. Az országot ilyesformán a 16. szélességi foknál kettévágták. A briteknek azonban a megszállás leginkább csak terhet jelentett, ezért a rend biztosítására a japánokat is felhasználták. 1945. szeptember 23-án *Leclerc* parancsnoksága alatt megérkeztek az első francia csapatok Vietnamba. *Leclerc* csapatai azonnal birtokba vették Saigont, illetve annak környékét. Szeptember 29-én a britek és a franciák aláírnak egy megállapodást, amelynek értelmében a britek Vietnam déli területein átadják az irányítást a franciáknak, ők pedig megkezdik a kivonulásukat a térségből.⁴ *De Gaulle*-nak volt egy terve a viszonylagos békés rendezésre is. Ezt a tervet a tábornok *Lyautey* marsall elképzelésére alapozta. Ez volt az ún. *Duy Tan* megoldás. A véletlen (?) azonban keresztülhúzta *de Gaulle* elképzeléseit, így nem maradt más, mint a nyílt háború.

AZ ELSŐ INDOKÍNAI HÁBORÚ KIROBBANÁSA

A háború azonban a tábornok nélkül kezdődött, ugyanis 1946-ban *de Gaulle* távozott a kormányfői posztról. Ugyanabban az évben kezdetét vette a „*Giaur*” hadművelet, amelynek célja a fontosabb városok és közlekedési útvonalak elfoglalása.⁵ Ez a hadművelet csupán a 16. szélességi foktól délre eső területekre terjedt ki, és teljes sikert hozott. *Leclerc* úgy vélte, hogy tíz hét alatt egész Vietnamban helyreállítja a francia uralmat.

Időközben Ho Chi Minh Hanoiban tárgyalásokat folytatott a francia kormány képviselőjével. Legfőbb célja az időnyerés volt. Március 6-án megállapodás született a két fél között. Ebben megegyeztek arról, hogy délen egyes városokban, illetve az északi részek néhány pontján meghatározott számú francia haderő tartózkodhat, a 16. szélességi foktól északra eső területeken a francia és vietnami haderő közösen váltja fel a kínait, a francia kormány elismeri a Francia Unión belül a független Vietnামot, a francia fél kötelezi magát, hogy öt éven belül kivonja csapatait Vietnamból, végül hogy az ország egyesítéséről népszavazásnak kell döntenie.⁶ A franciáknak azonban nem állt szándékukban megtartani ezt a megállapodást.

BALRA DIEN BIEN PHU ÉS TÁGABB KÖRNYÉKE EGY KORABELI AMERIKAI KATONAI TÉRKÉPEN. [HTTP://WWW.LIB.UTEXAS.EDU/MAPS/AMS/INDOCHINA _ AND _ THAILAND](http://www.lib.utexas.edu/maps/ams/indochina_and_thailand)

podást, és tovább folytatták pacifikáló hadműveleteiket. A franciák terveinek bizonyítéka, hogy Vietnam déli részén létrehozták az önálló *Kokinkínai Autonóm Köztársaságot*. Ho még ekkor is inkább a tárgyalásos utat kereste. Fáradozásait 1946. szeptember 14-én siker koronázza. Fontainebleau-ban a két fél modus vivendit írt alá. Ez tulajdonképpen a márciusi megegyezésnek volt a megerősítése. A franciáknak kellemetlen volt ez a megegyezés, ugyanis Ho Chi Minh minden téren engedékenynek mutatkozott, pedig Moris Moutet gyarmatügyi miniszter igyekezett a lehető legképtelenebb követelésekkel előállni. Ezek után a franciáknak nem maradt más választásuk, mint hogy nyíltan megmutassák valódi szándékaikat. Így a hadműveletek tovább folytatódtak.

1946 novemberében egy a Haiphong kikötőjében kitört incidens után, ahol a francia haditengerészet tűz alá vette a várost, a Viet Minh formálisan is hadat üzent Franciaországnak. Ho egy darabig még próbálkozott a tárgyalások útján történő rendezéssel, ám a *Leon Blum*-höz (ekkor Franciaország miniszterelnöke) intézett levelei nem találtak meghallgatásra. December 18-án az észak-vietnami francia csapatok főparancsnoka, *Molière* tábornok felszólította a Viet Minh-t a fegyverletételre. Másnap a francia csapatok általános támadást intéztek Hanoi ellen, és ettől kezdve felrúgtak minden korábbi megegyezést, a háború országos kiterjedésűvé vált.

A HÁBORÚ ESEMÉNYEI 1946–1953 KÖZÖTT

A vietnami haderő 1947. február 17-ig aktív védelmi harcokat folytatott Hanoi térségében, ám ezen a napon *Võ Nguyen Giap* (a vietnami csapatok főparancsnoka) tábornok parancsára megkezdtek visszavonulásukat az északi Viet Bac hegységbe. Ezek után itt rendezkedett be a VDK politikai és katonai vezetése. Közben Leclerc tábornok további csapatok küldését szorgalmazta Vietnamba. Ezt azonban csak sorkatonák bevonásával lehetett volna megoldani, amire Franciaországnak sem európai szereplése, sem belpolitikai helyzete miatt nem volt lehetősége. Ehelyett más, szintén kritikus helyekről (Algéria, Madagaszkár) vezényeltek idegenlégiósokat Indokínába. 1947. áprilisában ismét tárgyalások kezdődtek, ezek azonban a francia követelések (a vietnami haderő teljes lefegyverzése, a francia csapatok szabad mozgása az országban) miatt megszakadtak. Október 10-én a francia hadvezetés megindítja a „Lea” hadműveletet.⁷ A cél a Viet Bac hegység megszállása volt. A hadművelet teljes kudarccal zárult, a franciák közel 3000 embert veszítettek.

A háború elhúzódása a hadászati-hadműveleti elképzelések módosítására készítette a francia hadvezetést. Új célként, a déli részen az egyre szélesedő ellenállási mozgalom elfojtását, északon pedig a vietnami hadsereg reguláris erőinek a megsemmisítését és a néphatalom likvidálását tűzték ki. A Vietnami Felszabadító Hadsereg erre válaszul megváltoztatta a háború és a küzdelem formáját. Az ellenség fokozatos gyengítésére és részenkénti megsemmisítésére törekedtek, és ezzel párhuzamosan fokozták a partizántevékenységet az ország egész területén. A vietnami vezetés elképzelései beigazolódtak, 1948–1949 fordulóján számos sikeres hadmozdulatot vittek végbe. A vietnami egységek mindenütt ott voltak, ugyanakkor megfoghatatlannak bizonyultak az ellenség számára. 1949-ben alakult meg a Felszabadító Hadsereg első hadosztálya, a 308. gyaloghadosztály, decemberben pedig a Vietnami Felszabadító Hadsereg felveszi a Vietnami Néphadsereg nevet. Időközben a franciák létrehozták a Vietnami Államot Bao Dai vezetésével, majd megkezdtek a bábállam hadseregének

Viet Minh ■ azaz a Liga Vietnam Függetlenségéért 1941. május 19-én született meg Ho Ngoc Lam és Nguyen Hai Than irányítása alatt. Később a vezető szerepet Ho Chi Minh vette át. A szervezet célja Vietnam függetlenségének kivívása volt, kezdetben a japánok, később a franciákkal szemben.

Ho Chi Minh ■ 1890. május 19-én született Vietnam középső részén. Eredeti neve Nguyen Tat Thanb. Gyermekkorában konfuciánus nevelést kapott, majd ezek után elvégzett egy a franciák által fenntartott gimnáziumot. Ezt követően elhagyta hazáját és 3 évig egy francia hajón szolgált. Ezek után évekig élt Londonban, majd Franciaországban. Párizsban került kapcsolatba a kommunizmussal, sőt ott találjuk a Francia Kommunista Párt alapító tagjai között is. Párizsi életét hátrahagyva Moszkvába utazik, hogy találkozzon Leninnel, de elkésik. Legközelebb már Kínában bukkan fel, ahol 1925 folyamán az ő vezetésével alakul meg a Vietnami Forradalmi Ifjúsági Liga, majd 1930-ban a Vietnami Kommunista Párt, amely kicsivel később átkeresztesznek Indokínai Kommunista Pártra változtatták. Ekkora már a Ho Chi Minh nevet használja. A név jelentése „Aki megvilágosult”. Időközben hazájában halálra ítélték. Az ezt követő években a brit és kínai hatóságok is letartóztatták, de mindig sikerült megszöknie. 1941-ben hazatért, hogy a japán megszállók ellen harcoljon. 1945-től a vietnami nép első számú vezetője. Ho Chi Minh 1969. szeptember 2-án hunyt el Hanoiban. Végakarátában azt kérte, hogy hamvasszák el, hamvait tegyék három urnába, amelyet Vietnam északi, középső és déli részén helyezzenek el. Ehelyett holttestét mumifikálták, és „szovjet mintára” mauzóleumban, üvegkoporsóban tették közszemlére. Hívei a nacionalista kommunistát látják benne, aki az egységes Vietnamért küzdött. Jelentősége elvitathatatlan, háromszor szerepelt a Time magazin

címlapján és beválasztották a múlt század száz legfontosabb személyisége közé.

Felhasználva: <http://www.mult-kor.hu> 115 éve született Ho Si Minh

Duy Tan terv ■ Lyautey marsall azon elgondolása, hogy a haderő mellett szükség van egy francia befolyás alatt álló személyre, már a kezdetektől elnyerte de Gaulle tetszését. A tábornok megtalálta a megfelelő személyt is a pozícióra. Ő volt Duy Tan, a francia hadsereg őrnagya, Bao Dai császár rokona és nem utolsó sorban Annam egyik korábbi uralkodója. Bár a Gyarmatiügyi Minisztériumban többen elleneztek a „Duy-Tan megoldást”, de Gaulle zöld utat engedélyezett az elképzelésnek. Duy Tan azonban soha nem érkezett meg Vietnamba. Repülőgépe 1945. december 25-én ismeretlen okok miatt felrobbant Afrika fölött. Ezzel a balesettel megsemmisült de Gaulle békés dekolonizációs terve.

Felhasználva: Salgó: i. m.

Vo Nguyen Giap: Vo Nguyen Giap 1911 augusztus 25-én született An Xa-ban. 14 éves korától kezdve küzdött a francia jelenlét ellen, és így került kapcsolatba a kommunista párttal. Egyetemi tanulmányait Huéban és Hanoiban végezte, ahol gazdaságot, jogot és történelmet tanult. 1937-től kezdve történelem tanárként dolgozott. 1939-ben csatlakozott a kommunista párthoz. A második világháború alatt Ho Chi Minh oldalán harcolt a japánok ellen. 1944-ben megszervezte a Vietnami Felszabadító Hadsereget, a későbbi Vietnami Néphadsereget. A kommunista pártban először belügy-, majd 1945-től hadügyminiszter lett. Ismertsége Ho Chi Minh-ével vetekedett, a későbbi elnök jobb kezeként tartották számon. A Genfi kiegyezés után egészen 1980-ig a miniszterelnök-helyettesi és a hadügyminiszteri posztot töltötte be. 1975 után azonban már öregedő államférfinek tartották, elvesztette védelmi miniszteri helyét, és az 1982-es pártkonferencián végleg kiszállt a

politikából. Ő a modern gerillaharc stratégiájának kidolgozója.

Henri Navarre ■ 1898-ban született. 1918-ban alhadnagyként végzett a Saint-Cyr katonai akadémián. A háború után Szíriába vezényelték, ahol két évet tölt el. Hazatérése után részt vett az 1923-as németországi megszállásban, majd Marokkóba vezénylik, ahol részt vesz a rif hadjáratban. 1937-től a hadsereg vezérkar II. osztályának, azon belül is a német szekciónak a vezetője. 1944-ben válik igazán ismerté, mikor az általa irányított 3. marokkói szpáhi ezred (páncélos ezred) elsőként vonul be Karlsruhéba, 24 órával megelőzve saját főerőit. A háború után Németországban szolgált.

Ho a gerillaharcról: „A gerillaharc célja nem a nagy csatákban szerzendő győzelem, hanem az ellenség erejének felőlrlése, az, hogy elvegyük étvágát, álmát, nyugalmát, hogy tönkretegyük erkölcsileg és anyagilag, s végül megsemmisítsük. Az ellenség, bárhová lépjen is, gerilláinkkal találkozni szembé, aknára lépjen, sose tudja, mikor lőnek rá.”

HO CHI MINH: Válogatott írások. 1920–1969. Ford. Hegedűs Éva. Budapest, 1982, Kossuth, 122.

Dien Bien Phu ■ A Dien Bien Phu név

egy adminisztratív elnevezésből származik. A település egy körülbelül 18 km hosszú és egy 8-9 km széles völgyben helyezkedik el, amelyet a Nam Youn folyó szel át. A terület északkeleti részén egy körülbelül 600-650 méter magas dombos vidék található. A völgy középpontjában helyezkedik el Muong Thanh városa, amely Észak-Vietnam legnagyobb lélekszámú nemzetiségének, a thainak a nyugati fővárosa. A város közel fekszik a laoszi–vietnami határhoz, amelynek következtében számos főútvonal keresztezi itt egymást, így a város nem mellékesen a Laoszba vezető stratégiai útvonal kulcsa is. Emellett növeli a jelentőségét az is, hogy a város környékén található Észak-Vietnam négy legfontosabb rizstermelő telepe. A stratégiai szempontok fontosságát mi sem bizonyítja jobban, hogy a második világháború alatt a japán hadsereg szintén elfoglalta a vidéket, hogy ott katonai bázist alakítson ki.

De Castries ■ Christian Marie Ferdinand de la Croix de Castries 1902. augusztus 11-én született, egy nagy katonai hagyományokkal rendel-

kező arisztokrata család sarjaként. Pályafutása igen viharosan alakult, amit mi sem mutat jobban, minthogy századosi ki nevezését csak 38 évesen kapta meg. 1940-ben azzal szerezte magának hírnevet, hogy zászlóalja élén három napig tartja magát a német tankok és stukák támadásaival szemben. 1941-ben hadifogságba esik, ahonnan harmadik kísérletre sikerül megszöknie. 1944-ben egy páncélos század parancsnokaként száll partra az első hadsereg kötelékében. 1946-ban, immár ezredesi rangban érkezik Indokínába egy könnyűpáncélos ezred parancsnokaként.

Az utánpótlás problémája ■ A koreai háború befejeződésével egyre több hadianyag áramlott a szocialista országokból Vietnamba. Ezek Kínán keresztül érkeztek az országba, és ez jelentette a fő problémát. A fő utánpótlási vonal az Észak-Vietnam Kínával határos részéről indult, ami azt jelentette, hogy Dien Bien Phuhoz körülbelül 5-600 kilométer távolságból kellett szállítani

az utánpótlást. Az utánpótlás kiindulópontja a vietnami-kínai határon fekvő Lang Son és Cao Bang városok voltak. Innen a vonal nyugat felé futott tovább Thai N'Guyen-en és Tuyen Quang-on keresztül Yen Bay-ig. Yen Bay városa a Dien Bien Phuhoz szállítandó utánpótlás egyik központja volt. A fő vonalon kívül észak felől (Lao Kay) is ide futott be az utánpótlás. A vonal innen Son La-n keresztül érte el Tuan Gio-ig, az erődöt ostromló csapatok legfontosabb raktárához. A franciák többször indítottak támadást ezen utánpótlási vonalak ellen, azonban számottevő sikert soha nem tudtak elérni. Az utánpótlás mindig este áramlott, hogy elkerüljék a bombázásokat. Az utánpótlást azonban oda is kellett szállítani a helyszínre. Ez komoly szervezést és áldozatot igényelt a vietnami néptől, hiszen a gépesítettség aránya igen minimális volt. Repülőgép például egyáltalán nem állt a rendelkezésükre, a legtöbb teherautó is a kínai hadsereg tulajdona volt kínai sofőrökkel. Giap tulajdonképpen egy „második hadsereget” állított fel, amelynek a szállítást kellett biztosítania. Ez főleg parasztokból álló tömeg (pontos adatok nincsenek a nagyságáról, 75 000-200 000 ember közé tehető a létszáma) szállította az ostromló sereg ellátását. Gyalog, biciklivel, elefántokkal és egyéb eszközökkel szállították a lőszert, a rizst és a szükséges eszközöket a helyszínre. A legnagyobb kihívást a tüzéségnek a hegyekbe történő odavontatása jelentette.

IRODALOM: Dictionnaire d'histoire de France, szerk. Alain Decaux, André Castellet, Párizs: Perrin, 1981.

BALRA A VIET MINH UTÁNPÓTLÁSI VONALAI
[HTTP://WWW.INDOCHINAWAR.COM/MAP8.JPG](http://www.indochinawar.com/map8.jpg)

FELÜL MŰKÖDIK A VIETNAMEI HADTÁP
[HTTP://IMG324.IMAGESHACK.US/IMG324/5151/BODO01X.JPG](http://img324.imageshack.us/img324/5151/BODO01X.JPG)
[HTTP://IMG63.IMAGESHACK.US/IMG63/2817/LES001S7XD.JPG](http://img63.imageshack.us/img63/2817/LES001S7XD.JPG)

felállítását és felfegyverzését. 1950-ben, miután Kínában kikiáltották a népköztársaságot, a Szovjetunió és a szocialista blokk országai elismerték a Vietnami Demokratikus Köztársaságot. Ez jelentős fordulat a háború menetében, ugyanis ettől kezdve egyre több segítség jut el Vietnamba a szocialista országokból. Az év során egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a francia haderő elveszítette a hadászati kezdeményezést. Ezt jól példázza, hogy szeptember 16-án már a Vietnami Néphadsereg intézett támadást a Lao Cai-tól Lang Sonig terjedő frontszakaszon.⁸ Giap célja az volt, hogy feltörje az úgynevezett „Lang Son-i zárat”, amely elzárta Vietnামot Kínától és a Szovjetuniótól. A vietnami támadás gyakorlatilag azonnal felszámolta a francia védelmet. Felszabadult Cao Bang, Lang Son, és Lao Cai. Október folyamán a vietnamiak elfoglalták Hoa Binh-t, és 70 kilométerre közelítették meg Hanoit.

A francia csapatok sikertelensége és az ország gazdasági helyzete arra kényszerítette a francia kormányt, hogy az Egyesült Államoktól kérjen segítséget.⁹ Az igényt az újonnan kinevezett főparancsnoknak, a francia hadsereg egyik legismertebb és legsikeresebb emberének, *Jean Joseph Marie de Lattre de Tassigny* tábornoknak kellett benyújtania. Az Egyesült Államok természetesen megadta a kért segítséget, az amerikai gazdasági körök jó üzletet láttak a franciák háborújában. Az új főparancsnoknak természetesen új elképzelései voltak arról, hogy hogyan lehet megnyerni a háborút. Megerősített állások rendszerét akarta kiépíteni a Vörös-folyó deltájában, amelyre támaszkodva szándékozta elérni a megszállt területek pacifikálását. Ha ez sikerült, akkor a következő lépés a hadászati kezdeményezés visszaszerzésére irányult volna.

De Lattre csapatai 1951 novemberében megkezdték újabb hadműveleteiket és hamarosan elfoglalták Hoa Binh-t. December 10-én Giap csapatai megkísérelték visszaszerezni a várost, amelynek eredményeként egy majd három hónapig tartó csata alakult ki, amelynek végén (1952. március 23-án) a Viet Minh visszafoglalta a várost és támadó élei elérték a Hanoiba és Haiphongba vezető utakat. A VDK vezetése bízott abban, hogy a nagyarányú francia veszteség (20 000 halott és sebesült) tárgyalóasztal mellé ülteti a franciákat, azonban nem vették figyelembe, hogy az irányítás Párizs kezéből egyre jobban Washington kezébe vándorolt át.

Időközben betegségben elhunyt de Lattre tábornok, és a helyét – immár másodszor – Roul Salan tábornok vette át. A francia haderőt amennyire lehetett feltöltötték. A háború menete azonban Salan kinevezésével sem változott meg, a francia csapatok egyre kisebb területekre szorultak vissza. A francia hadvezetésnek be kellett látni, hogy erőinek létszáma nem teszi lehetővé, hogy egyszerre több hadműveletet hajtson végre. Ennek ellenére a francia kormány tett egy utolsó kísérletet a háború megnyerésére. A siker kulcsát egy új ember kinevezésében találta meg, így Salan tábornokot leváltották, immár másodszor.

NAVARRE ELKÉPZELÉSEI

Mikor Roul Salan tábornokot eltávolították a posztjáról, a francia vezetés egy új embert akart küldeni Indokínába. Juin marsall javaslatára került előtérbe *Henri Navarre*. A tábornok nem tartotta magát alkalmasnak arra, hogy Salan helyét átvegye Indokínában, tekintve hogy egyáltalán nem ismerte az ottani viszonyokat.

Navarre tábornok így emlékszik vissza kinevezésére: „Semmi nem utalt arra a katonai karrierem során, ami megindokolta volna a kinevezésemet ebbe a pozícióba. Soha nem szolgáltam a Távol-Keleten, és körülbelül annyira ismertem az indokínai helyzetet, mint

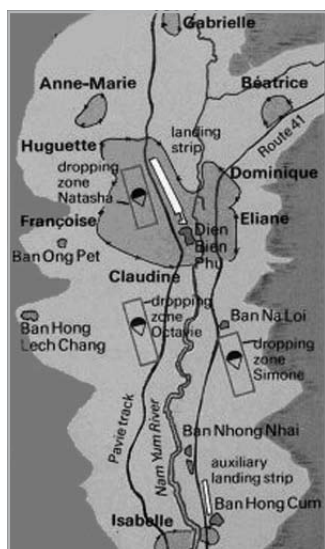

bármelyik másik francia. Erre a tényre felhívtam Juin marsall figyelmét is. Ő azt javasolta nekem, hogy minden fenntartásomat jelezzem az államtanács elnöke felé. Ugyanakkor azt is mondta, hogy ezt a feladatot kötelességem elfogadni, mivel valakinek mindenképp fel kell áldoznia magát.”¹⁰

Ennek ellenére 1953. május 7-én Henri Navarre tábornokot kinevezték az Indokínában harcoló francia erők élére. Amikor a tábornok megérkezett Saigonban, a helyzet ismeretlensége mellett egy másik problémával is szembe kellett néznie. Leváltását követően ugyanis nemcsak Salan tábornok hagyta el Indokínát, hanem rajta kívül távozott még három tábornok és számos más tapasztalt, magas rangú tiszt is, akik korábban mind de Lattre tábornokkal érkeztek Indokínába. Figyelembe véve az új helyzetet Navarre igen óvatosságnak bizonyult. Elődeivel szemben nem tett hangzatos kijelentéseket, és nem keltett felesleges illúziókat. A tábornok úgy vélte, hogy legalább másfél év szükséges a háború sikeres befejezéséhez. Navarre tehát elkezdte tervének kidolgozását, amelyhez jelentős amerikai segítséget is kapott.

A francia tábornok az ígért másfél év leforgása alatt három ütemben kívánta sikeresen megvívni a háborút.¹¹ Az első szakaszt a tervek szerint 1953 nyarától 1954 tavaszáig tartó időszakban kívánták megvalósítani. Lényegében ez az intervallum jelenti a száraz időszakot Vietnamban, amelynek köszönhetően a francia haderő kihasználhatja gépesített egységeinek mozgásához, technikai fölényének érvényesítéséhez szükséges legalkalmasabb periódust. A terv úgy rendelkezett, hogy a francia erőket egy olyan nagy erejű, magas szintű manőverezőképesseggel rendelkező csapásmérő csoportba kell összevonni, amely magában foglalja az Indokínban állomásozó francia erők 50%-át. Ennek a csoportosításnak a feladata – a Vörös-folyó deltájában történő összpontosítás után – tisztogató hadműveletek végrehajtása a térségben, majd a Vietnami Néphadsereg főerőinek bekerítése és meggyengítése, és végül egy támadás indítása a Viet Bac térség ellen. A második szakasz időpontja az 1954-es esztendő esős időszakára volt tervezve. A cél a Vietnam középső és déli részén található gerilla egységek, azok kiképző- és ellátóbázisainak a felszámolása lett volna. Az utolsó szakaszt Navarre 1954-55 telén és tavaszán tervezte végrehajtani. Ebben az időszakban az expedíciós sereg feladata lett volna az utolsó ellenállási góccok felszámolása a Mekong deltájában és egész Dél Vietnamban, majd erők északra történő áthelyezése után a vietnami hadsereg főerőinek teljes megsemmisítése és a Viet Bac térség végleges pacifikálása. Navarre tervét a francia kormány és a Pentagon is jóváhagyta, így belekezdhetett annak megvalósításába.

A terv végrehajtása előtt azonban Navarre-nak volt még egy célpontja, Lang Son városa. Ez a város a vietnami–kínai határ mellett, az 1. és a 4. számú út kereszteződésében fekszik. A város a Kínából áramló utánpótlás első vietnami állomása, így a franciáknak létkérdés volt annak kiiktatása. 1953. július 18-án megkezdődött a „Hirondelle” névre keresztelt akció végrehajtása, amelynek Lang Son volt a célja.¹² A feladatot három ejtőernyős zászlóaljnak kellett végrehajtania. Reggel 8-kor ledobták a 6. és a 8. gyarmati ejtőernyős zászlóaljat, majd valamivel 12 óra után a 2. idegenlégiós ejtőernyős zászlóalj is végrehajtotta az ugrást. A csapatok Lang Son város mellett értek földet. Feladatuk egyszerű volt. A földet érés után megtámadni a várost és minél nagyobb károkat kellett okozniuk az ellenség utánpótlásában. Ha ezt végrehajtották, akkor a tenger irányába kellett visszavonulniuk. Miután a csapatok végrehajtották az akciót, a francia hadvezetés sikeresnek ítélte meg azt. Ha a veszteségeket nézzük, akkor valóban annak mondható, hiszen szinte nem is veszítettek embert. Ha azonban azt nézzük, hogy sikerült-e komoly fennakadásokat okozni a vietnami utánpótlásban, akkor a válasz sokkal inkább nem. 1953 augusztusában a vietnami hadsereg nyomására a francia

A LÉGIDESZANT EGYSÉGEK LAN-
DOLÁSI ZÓNÁI. [HTTP://PERSO.
ORANGE.FR/HISTOIRE-MILITAIRE/
CARTES/PLANDIENBIENPHU.JPG](http://perso.orange.fr/histoire-militaire/cartes/plandienbienphu.jpg)

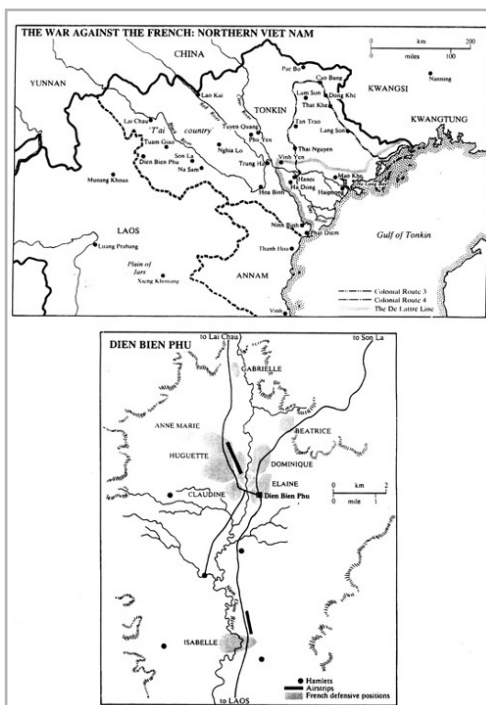
zászlóaljat magába foglaló támadás már a Ninh Binh elleni támadás alatt összeomlott, miután az első öt nap leforgása alatt a franciák 14 századot veszítettek el. Október 19-én a Thanh Hoa-ban állomásozó 304. vietnami gyaloghadosztály nem tudta megakadályozni, hogy a franciák elfoglalják Lai Cac-t és Gho Ganh-t. November elején a franciák Lai Cac-ból egy váratlan támadást indítottak a 320. vietnami gyaloghadosztály központja, Phu-Nho-Quan ellen. Ezt november 3-án egy újabb támadás követte, amelynek eredményeként lehetővé vált a város elfoglalása. Erre azonban nem került sor. A várost védő vietnami hadosztály (12 000 fő) ugyan elveszítette állomáshelyének felét, de keményen ellenállt. November 6-án a francia csapatok rendben megkezdték visszavonulásukat az 59. út mentén Ninh Binh-ig. 1953. november 8-án a „Mouette” hadművelet befejeződött. A francia hadvezetés az akciót sikerként könyvelte el.

Időközben Franciaországban drámaian

hadvezetés arra kényszerült, hogy egyik fontos északnyugat-vietnami bázisát, Na San-t kiürítse. Erre az akcióra 1953. augusztus 14-én került sor.

1953. szeptember 23-án megkezdődött a Navarre tervének végrehajtása. Az első szakasz a „Brochet” nevet kapta.¹³ A három irányból induló támadásban 17 gépesített zászlóalj vett részt. Ez volt az addigi legnagyobb francia offenzíva, amely az észak-vietnami területek pacifikálására irányult. A francia csapatok hamar a kemény ellenállást kifejtő vietnami csapatokba ütköztek, és mind hadianyagban, mind élőerőben komoly veszteségeket szenvedtek. Tíznapos harc után az expedíciós hadsereg kénytelen volt visszavonulni. A kudarc azonban nem gátolta meg a francia hadvezetést abban, hogy az elkészített tervet tovább folytassa.

Október 14-én megkezdődött a „Mouette” nevet viselő hadművelet.¹⁴ A hadműveletet – amelyet a francia hadvezetés az egész indokínai háború legnagyobb támadásának titulált – személyesen René Cogny, az észak-vietnami francia csapatok főparancsnoka vezette. A támadás célja Ninh Binh és Thanh Hoa elfoglalása. A 12

ÉSZAK-VIETNAM ÉS DIEN BIEN PHU. [HTTP://WWW.
HISTORYONMAPS.COM/BWSAMPLES/BIG/VIETNAM.
JPG](http://www.historyonmaps.com/BWSAMPLES/BIG/VIETNAM.jpg)

A FRANCIA KATONA FELSZERELÉSE. [HTTP://IMG91.IMAGESHACK.US/IMG91/1596/11DY5.JPG](http://img91.imageshack.us/img91/1596/11dy5.jpg)

korábban sem váltak be Vietnamban, hiszen egy számára addig ismeretlen harcmodorral küzdő ellenséggel állt szemben. A vietnami katonák a történelem során mindig a gyengébb pozícióból harcoltak, így ennek megfelelően alakult a harcmodoruk. Tulajdonképpen azt mondható, hogy a vietnami hadsereg folyamatosan mozgásban volt és úgy harcolt. Egy vietnami zászlóaljparancsnok így fogalmazta meg hadserege taktikáját: „A mi taktikánk az ellenség fizikai megsemmisítése. Fegyvereket kaphatnak Amerikából, de honnan vegyék az embereket? Azokat a területeket, amelyeket már nem tudnak tartani, felszabadítjuk. Olyan területeken, ahol csapatokat vonnak össze, fokozzuk a partizántevékenységet. Központi feladatunk azonban az, hogy hadseregünket – harci szellemének fejlesztésével, kiképzésének és felszerelésének javításával, létszámának növelésével – annyira megerősítsük, s olyan fölénybe kerüljünk, hogy döntő ellentámadásba lendülhessünk.”¹⁵

Navarre elképzelésének a sikere tehát azon múlt, hogy rá tudja-e kényszeríteni akaratát ellenfelére. Konkrétabban megfogalmazva a siker kulcsa az, hogy a franciák a mozgó háború helyett egyfajta állóháborúra készítsék Giap csapatait. Navarre a párizsi körök elé tárta terveit a háború folytatásával kapcsolatban. Az elképzelést az ellenvélemények ellenére a francia kormány jóváhagyta. A kételkedőket Navarre azzal szerelte le, hogy mind a technikai, mind a tűzérési, de legfőképp a légi fölény mind mellettük szól. Emellett hivatkozott a hírszerző szolgálat azon jelentéseire, amelyek azt ecsetelgették, hogy a rossz útviszonyok miatt a Viet Minh nem képes 20 000-nél több embert a térségbe irányítani. A tábornoknak ezek után úgy kellett megválasztania a helyszínt, hogy meglévő fölényét minden tekintetben biztosítani tudja az ellenséggel szemben. A francia kormány november elején jelezte Navarre tábornoknak, hogy Laosz védelme mindennel szemben elsőbbséget élvez.¹⁶ Úgy vélték, ha

csökkent a háború támogatottsága. A francia parlamentben egyre feszültebb vita folyt az indokainai helyzet rendezésének módjáról. Végül döntést hoztak arról, hogy a helyzetet tárgyalások útján próbálják meg rendezni. Ehhez ekkor már a nemzetközi feltételek is megfelelőek voltak. 1953-at írtak, Sztálin meghalt, Koreában pedig nem sokkal korábban írták alá a fegyverszünetet. Ugyanakkor a kormány elfogadta Bidault külügyminiszter azon elképzelését, hogy mindenképp az erőfölény pozíciójából kell tárgyalni, ezért zöld utat kapott a háború folytatása.

Navarre nem vetette el a tervét véglegesen, de most egy új koncepciót kellett kidolgoznia. Az új elgondolás lényege, hogy a francia főerőket egyetlen helyen összpontosítja valahol északon, ahol leköti és megsemmisíti Giap főerőit. Ezzel Navarre egy időre fel kellett adja az olyan elveit, mint a kezdeményezés folyamatos megőrzésére és a minden fronton való támadás. Az igazsághoz hozzá tartozik, hogy ezek az elvek

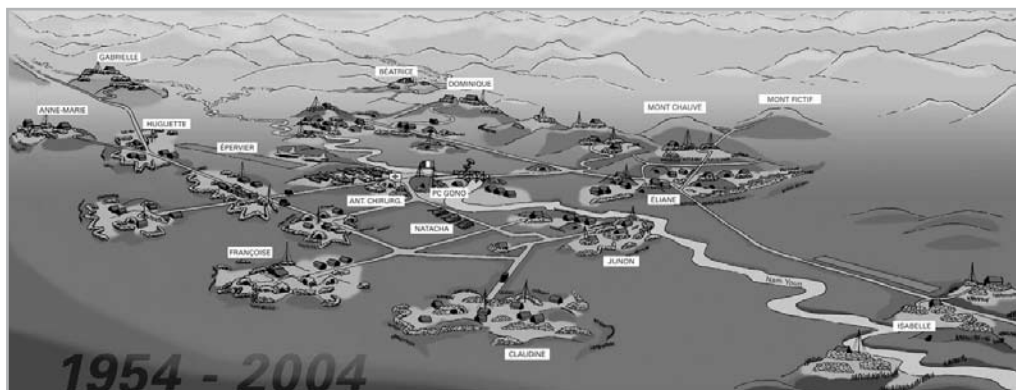
a Viet Minh-nek sikerülne elfoglalnia Louang Prabangot és elérnie a Mekong folyót, akkor Laoszban a francia befolyás megszűnhet, ami lehetetlenné tenné az Indokínai háború folytatását.

De hogyan lehet biztosítani Laosz védelmét? Az egyetlen megoldásnak az tűnt, ha egy erőrendszer megalkotásával a franciák lezárják a Laoszba vezető utat. Három helység került a francia hadvezetés homlokterébe, Louang Prabang, Vientiani és Dien Bien Phu. „Laoszt Louang Prabanggal vagy Vientiani-nal védeni politikailag olyan lépés lenne, mintha Franciaországot Párizsnál vagy Orléans-nál próbálnák megvédeni.”¹⁷ Katonai szempontból sem Louang Prabang, sem Vientiani nem volt megfelelő. A két laoszi terület ezzel gyakorlatilag elvesztette jelentőségét a tervezés szempontjából. Az északi régióban ekkor a francia csapatok csak Lai Chu városát birtokolták. Ez azonban túl messze volt ahhoz, hogy a Laoszba vezető utat lezárja. Ezért került előtérbe a várostól 90 kilométerre délre található Dien Bien Phu elfoglalása. Salan tábornok az elutazása előtt buzgón javasolta a város visszafoglalását. A tábornok úgy vélte, hogy a Viet Minh nem képes jelentős mennyiségű nehéz fegyverzetet a térségbe.¹⁸ Így esett Navarre és a vezérkarának a döntése Dien Bien Phura.

Az ellenvéleményekre visszaautalva mindenképp meg kell még említeni, hogy Navarre elképzelése nem csak a politikusokban, de a francia vezérkarban sem nyerte el az egyhangú támogatottságot. Bár az is tény, a kritizáló megnyilvánulások csak a vereség után kezdtek előkerülni. Mindenesetre a légierő tisztjei többször jelezték, hogy a völgy fölötti gyakori köd, illetve a Hanoitól való nagy távolság sok kockázatot rejt magába. Cogny tábornok törzsében pedig többen úgy vélekedtek, hogy egy út lezárása semmiféleképp nem jelenti az ellenség mozgásának korlátozását. Ebben a katonai kérdésben azonban most a francia és az amerikai kormány bizonyult kompetensnek.

DIEN BIEN PHU

A város stratégiai kiemelkedő helyen terül el. Ezt már a második világháború alatt a japánok is felismerték, akik a bázisukat egy repülőtérrel is kiegészítették, amely tovább növelte stratégiai jelentőségét a franciák számára. De nem csak a franciák számára! Ho Chi Minh számára ugyanolyan, ha nem nagyobb jelentőséggel bírt a város, ugyanis Dien Bien Phu a vietnamiak északi utánpótlásvonalának fontos eleme volt. Ennek megfelelően 1952-

DIEN BIEN PHU ERŐRENDSZERE. [HTTP://WWW.TROUPESEMARINE.ORG/TRADITIONS/HISTOIRE/PLAN_DBP.JPG](http://WWW.TROUPESEMARINE.ORG/TRADITIONS/HISTOIRE/PLAN_DBP.JPG)

óta vietnami csapatok tartották megszállás alatt. Azonban a franciák számára nem volt visszaút vagy más választási lehetőség, a térségben ez volt az egyetlen alkalmas hely. A terv jóváhagyása megtörtént, és immár megvolt a helyszín is. A folyamat a következő szakaszba léphetet. Megkezdődött Dien Bien Phu elfoglalásának a megtervezése. A terv kidolgozását Navarre Cogny tábornokra bízta. Cogny-nak a legtöbb problémát a város elfoglalásának módja és ideje okozta.

A módot tekintve először egy szárazföldi akció lehetősége merült fel benne. Ez két irányból lett volna lehetséges. Az egyik ilyen irány Laosz lehetett volna, azonban az ott állomásozó erők erre nem lettek volna elegendőek. A másik lehetőség Lai Chau irányából adódott volna, azonban az ottani erők nem érhetek volna időben a térségbe. És itt kapcsolódik össze a problémák köre, azaz a mód és az idő kérdése. Cogny tudta, hogy a 316. vietnami gyaloghadosztály a térségbe tart. Ezért kellett a lehető leggyorsabban végrehajtani az akciót. A tábornok úgy vélte, hogy az akciót mindenféleképp még december elseje előtt végre kell hajtani. A legideálisabb időpontot valamikor november 15-e és 29-e között jelölte meg.¹⁹ Végül a döntés november 20-ra esett, mert úgy vélték, hogy ez az utolsó időpont, amikor még biztosan megelőzhetik ellenfeleiket. A francia részről tehát minden akadály elhárult a hadművelet végrehajtása előtt, amely keresztségben a „Castor” nevet kapta.

A „CASTOR” HADMŰVELET

1953. november 20. reggel 5 óra. Egy C-47 Dakota emelkedik fel Hanoi egyik repülőteréről. A gép fedélzetén három tábornok foglal helyet. Név szerint Gilles, Dechaux és Bodet. Navarre azt a feladatot bízta rájuk, hogy vizsgálják meg az időjárási körülményeket Dien Bien Phu fölött. A repülő valamikor 7 óra körül érkezett meg célpontjához, a völgy fölé. Néhány kör megtétel után jelentést küldött Hanoi-nak, amelyben közölte, hogy Dien Bien Phu fölött gyenge köd van és az égbolt folyamatosan tisztul. Az idő tehát ideálisnak bizonyult a bevetésre, így Navarre ki is adta katonáinak az indulási parancsot.

Reggel 9 órára az összes ejtőernyős befejezte a beszállást, így a parancs megkapása után 67 db Dakota emelkedett fel Hanoi Bach-Mai és Gia repülőteréről. Ez volt az első hullám, amelynek a várost kellett elfoglalnia. Nicot ezredes parancsnoksága alatt a következő egységek indultak el: a 6. gyalomati ejtőernyős zászlóalj Bigeard őrnagy irányítása alatt, az 1. ejtőernyős hegyi ezred 2. zászlóalja Bréchignac őrnagy irányítása alatt, a 17. légi szállítású műszaki század, a 35. könnyű ejtőernyős tüzérezred 2. ütege, illetve az első légi szállítású csoport parancsnoksága. A repülési út nagyjából 75 percig tartott.²⁰ A feladat elvégzését követően a visszatérő repülőket közül 24-nek egy újabb kört kellett tennie és felszerelést szállítani a térségbe. Cogny az ugráshoz négy zónát jelölt ki a csapatai számára. Ezek a következők voltak: A „Natacha” Dien Bein Phutól északnyugatra, ide kellett érkeznie Bigeard zászlóaljának. A „Simone”, ami Bréchignac emberinek volt kijelölve a várostól délre helyezkedett el. Az „Octavi” Dien Bien Phutól nyugatra a felszerelés számára volt kijelölve. A negyediket, a „Suzanne”-t nem vették használatba.²¹

A városban komolyabb vietnami egységek nem állomásoztak. A 148. ezred katonái már korábban kiürítették a várost, csak az ezred egyik zászlóalja tartózkodott a helyszínen. A francia repülőket körülbelül 10³⁰-kor értek Dien Bien Phu fölé, és az ejtőernyősök végrehajtották az ugrást. A 6. zászlóalj egy része egy gyakorlatozó vietnami század közelében ért földet, akik azonnal tüzet nyitottak a levegőből érkező franciákra.²² A kibontakozó tűzharc több

órán keresztül komoly problémát okozott a franciáknak, de végül sikerült felülkerekedniük. Hátórányi harc, és egy B-26-os bombázók által végrehajtott légitámadás után a harc befejeződött. A franciák vesztesége 11 halott és 46 sebesült volt. Délután 3 órakor újabb francia egységek érkeztek a térségbe: az 1. gyarmati ejtőernyős zászlóalj, egy század aknavető (8 db 120 mm), 2 üteg (75 mm-es hátrasiklás nélküli ágyúk) és egy tábori kórház. Délután 4 órára az első légi csoportosításnak sikerült 1812 főnyi haderőt eljuttatnia Dien Bien Phuba. Helyi idő szerint 16¹⁵-kor Navarre jelentette Párizsnak, hogy a „Castor” hadművelet befejeződött és elérte célját. További elégedettségre adhatott okot Navarre és vezérkara számára, hogy a felderítés Giap főerőit 80 km-re jelezte Lai Chaunál.

DIEN BIEN PHU ERŐDJÉNEK KIÉPÍTÉSE

Dien Bien Phu elfoglalása után a francia csapatok azonnal hozzá láttak a tervezett erőrendszer kiépítéséhez. Navarre elképzelése az volt, hogy a repülőtérral rendelkező Dien Bien Phu-t egy hatalmas erőddé alakítja, amivel egy végső csatára kényszeríti Giap csapatait az általa megválasztott helyen, időben és módon. A győzelem Navarre számára biztosítottnak látszott. Elbizakodottságát tovább növelte Na San példája. Ez a sebtében összeállított kis erőd 1953 tavaszán súlyos veszteségeket okozott az azt elfoglalni szándékozó vietnami csapatoknak. Navarre tehát – nem minden ok nélkül – komolyan bízhatott terve sikerében.

1953. november 21-én Hanoitól 300 km-re nyugatra a francia csapatok megkezdtek az újabb feladatukat, az építkezést. Ezen a napon további csapatok érkeztek erősítésként. A második légi szállítású csoport, élén Gilles tábornokkal két hullámban érkezett meg.²³ A terület biztosítása után Gilles tábornok kapta a parancsot, hogy felügyelje az előkészületeket. Reggel 8³⁰-kor ugrott az 1. idegenlégiós ejtőernyős zászlóalj 638 embere, akiknek a fele vietnami nemzetiségű volt. 13⁰⁰-kor dobták le a „Natacha” zónába a 8. gyarmati ejtőernyős zászlóalj katonáit, összesen 650 embert. De a nap legfontosabb eseménye mindenképpen annak a 190 tonnányi hadianyag ledobása, amely között ott volt 2 db 7 t buldózer is. Ezekkel az eszközökkel a francia katonák hozzáfoghattak a már régóta elhagyatott repülőter helyreállításához. Közben a várost kiürítő vietnami katonák igyekeztek megakadályozni a munkálatokat, és szórványosan megütköztek a francia katonákkal. Ezen akciók során azonban a vietnami fél komoly veszteségeket szenvedett, és arra kényszerültek, hogy visszavonuljanak és bevárják a 316. gyaloghadosztály előőrseit. November 22-én ledobták az 5. vietnami ejtőernyős zászlóaljat, aminek köszönhetően a Dien Bien Phuban állomásozó francia haderő létszáma elérte a 4650 főt. Ugyanezen a napon Cogny tábornok meglepetésszerű látogatást tett az épülő erődben. November 26-án az erőd biztosításaként az „Ardèche” hadművelet keretében a francia-laoszi csapatok elfoglalták Nam Bacot, a Viet Minh egyik fontos ellátóbázisát.²⁴ Három nappal később Cogny, immár Navarre társaságában meglátogatta Gilles tábornokot Dien Bien Phuban.

A munkálatok megtekintése mellett tárgyalásokat folytattak Gilles utódjának kinevezéséről is. A tárgyalások során került előtérbe de Castries ezredes neve.²⁵ A kinevezésének lehetőségét többen nem tartották jó döntésnek, mivel úgy vélték, hogy de Castries harckocsizó tisztként nem járatos az erőd védelméhez szükséges harcmodorban. Azonban Cogny jelöltje Navarre támogatását is élvezte, így az ezredes hamarosan megkapta új megbízását.

Navarre így emlékszik vissza könyvében a választása problematikájára: „Azt kérdezik

miért egy harcokcsizó tisztet választottam, mikor normális esetben egy erőd parancsnokságát egy gyalogos katonatisztnak kellene ellátnia. A válaszom erre igen egyszerű. Azért, mert mind a ketten (Cogny és én) úgy gondoltuk, hogy de Castries ezredes a legjobb ember erre a feladatra. A másik kérdés, hogy miért egy ezredest neveztem ki egy olyan pozícióba, amelyet egy tábornoknak kellett volna betöltenie. A válasz erre is igen egyszerű. Az ok csupán annyi, hogy Indokínában nagy hiány volt a tábornoki ranggal rendelkező katonákból, aminek eredményeként nem volt ritka, hogy egy ezredes töltött be a tábornoki pozíciót.²⁶

Míndeközben természetesen Giap sem várt ölbe tett kezekkel és hosszas előkészületek után megkezdte téli-tavaszi offenzíváját (erről később bővebben). December 6-án Cogny tábornok aktív felderítésre, illetve a Lai Chauba vezető út megnyitására adott parancsot. A kivonuló három zászlóalj mindössze 5 kilométerre észak-keleti irányba járt Ban Him Lam falucska körzetében, mikor váratlanul vietnami egységekbe ütköztek. Heves tűzharc bontakozott ki, amelyben a franciáknak az erősítés megérkezése után sikerült felülkerekedniük. A felderítő egységek így nem jutottak messzire, és sok információt nem is tudtak gyűjteni. Azonban egyvalamit biztosan láthatott a francia hadvezetés. Az elesett vietnami katonák egyenruhájából sikerült megállapítani, hogy azok a 316. gyaloghadosztály 176. ezredének katonái voltak, vagyis nyilvánvalóvá vált, hogy a völgy szélén immár jelentős vietnami csapatok gyülekeznek, és a kör egyre szűkül Dien Bien Phu körül.²⁷

December 7-én Gilles tábornok utolsó intézkedései egyikeként jelentette, hogy négy erőd, a „Anne-Marie”, a „Claudine”, a „Dominique” és a „Gabrielle” elkészült. Ugyanezen a napon a francia hadvezetés számára világossá vált, hogy december első napjaitól kezdődően az ellenséges fenyegetettség apránként egyre veszélyesebbé vált. Cogny közben kénytelen volt belátni, hogy erői nem tudják tovább megtartani Lai Chaut a 316. vietnami gyaloghadosztály támadásaival szemben. A franciák számára ennek az lett a következménye, hogy ki kellett üríteniük Lai Chaut. A városban állomásozó reguláris erőket december 8-án légi úton Dien Bien Phuba szállították, míg a különböző kiegészítő egységeknek szárazföldön kellett megtenniük ugyanezt az utat. Ezen felül Navarre megtudta, hogy észak-nyugati irányba halad a 308. és a 312. vietnami gyaloghadosztály teljes állománya, a 304. hadosztály egy része és a teljes 351. nehéz hadosztály, amelynek egy része viszont az erődtől a délkeleti irányba, Sam-Neua felé halad előre. A francia hadvezetés számára nyilvánvalóvá vált, hogy az erődöt a tervezetnél jobban meg kell erősíteni, ezért elhatározták újabb csapatok Dien Bien Phuba küldését. Dien Bien Phu védelmét eredetileg 5 vagy 6 zászlóalj, egy tüzércsoport és kisebb milíciák látták volna el. Ez a feltevés azonban olyan novemberi információkra volt alapozva, amely szerint csak a 316. vietnami hadosztállyal és talán még néhány önálló ezreddel kell számolni. Decemberre a helyzet azonban megváltozott, és ezért volt szükség a további erősítésekre. December 8-án az erődbe érkezett Christian de Castries ezredes, és átvette a parancsnokságot. Ugyanezen a napon érkezett meg a 2. thai zászlóalj is. Közben 1953. december 17-re a vietnami csapatok északról és keletről már befejezték a bekerítést. Immár csak a dél, délnyugati irányban kellett elfoglalniuk a pozíciójukat Giap csapatainak ahhoz, hogy befejezzék Dien Bien Phu bekerítését. Ezen a napon de Castries olyan információkat kapott Hanoiból, amelyek szerint a 308. hadosztály két nap alatt 55 kilométert haladt előre. Az ezredes ezek után úgy vélte, hogy a teljes bekerítésig maximum egy hétre van szüksége a Viet Minh-nek.

A hónap végén újabb erősítések érkeztek az erődbe. Lai Chauból egy körülbelül 1500 főnyi thai őslakosokból toborzott egység érkezett, amely 20 db könnyű századra volt fel-

osztva, illetve megérkezett az a 10 darab M-24-es könnyű harckocsi, amelyeket Cogny már korábban megígért. Időközbe az erőd tovább bővült. A központi parancsnokságtól 6-7 kilométerre déli irányban létrehoztak egy újabb erődöt, amely az „Isabelle” nevet kapta. Ez az erőd Lalande alezredes parancsnoksága alatt egyfajta szigetként állt magányosan lent délen. Dien Bien Phu kezdte elnyerni végső formáját. Elérkezett a Karácsony. Giap csapatai ekkorra gyakorlatilag teljesen bekerítették Navarre csapatait. Az ünnepek azonban békében teltek, még Navarre is a csapataival töltötte az ünnepeket.

1954. január 5-én Vo Nguyen Giap tábornok mintegy 40 kilométerre Dien Bien Phutól egy domb oldalában felállította parancsnokságát, és megkezdte a felkészülést a végső küzdelemre. Parancsba adta a 304. hadosztály 57. ezredének, hogy vonuljon Dien Bien Phu völgyébe. A 316. hadosztálynak azt a parancsot adta, hogy gyorsítsa meg egységei vonulását. A 312. és a 351. hadosztályoknak azt adta utasításba, hogy továbbra is abban a rendben folytassák az útjukat.²⁸ A vietnami csapatok mindig az éj leple alatt vonultak, hogy elkerüljék a francia felderítő és bombázó repülőgépeket.

Január 20-án olyan információk jutottak el a francia hadvezetéshez, hogy a vietnami támadás 25-ről 26-ra virradóan, vagy az azt követő éjszakán be fog következni.²⁹ Ez az előrejelzés azonban mégsem vált valóra, aminek a legfőbb oka az volt, hogy Giap csapatai még nem rendelkeztek elég tartalékkal. Nem sokkal a hónap vége előtt újabb információk kerültek Navarre elé, amelyek arról szóltak, hogy a Viet Minh elhalasztja a támadást. Ez be is igazolódott, amikor a 308. hadosztály Dien Bien Phu völgyéből Luang Prabang (Laosz) irányába vonult el.³⁰ A támadás helyett a vietnami tüzérség megkezdte az erőd zaklatását. Január 31-től kezdődően a Viet-Minh 75 mm-es lövegei rendszeresen megszólaltak. Ennek ellenére az erőd egy időre megmenekült, ugyanakkor összedőlt a francia hadvezetés azon elmélete, hogy Giap csapatai egyszerre nem képesek több helyen nagyobb hadműveleteket végrehajtani.

Január végén de Castries ezredes erőszakos felderítést rendelt el Dien Bien Phu körül azzal a céllal, hogy kipuhatolja az ellenség gyenge pontjait. A felderítés során a franciák jól kiépített ellenséges vonalakba botlottak és a számtalan tűzharc során súlyos veszteségeket szenvedtek. Nyilvánvalóvá vált, amit addig is sejteni lehetett, a bekerítés immár teljes és a vietnami hadosztályok arcvonalán nincs rés.

A VIET MINH TÉLI-TAVASZI OFFENZÍVÁJA

1953-ra a Vietnami Néphadsereg egyértelműen birtokolta a stratégiai kezdeményezést és lépéselőnyben volt a franciák Expedíciós seregével szemben. Navarre tervei elsősorban a kezdeményezés visszaszerzését voltak hivatottak biztosítani, ám ezt a lehetőséget Giap-nak nem állt szándékában megadni ellenfelének. A vietnami tábornoknak szintén határozott elképzelései voltak a háború folytatásának módjáról, ami az úgynevezett téli-tavaszi offenzíva terveiben realizálódott is. Giap-nak egy olyan tervre volt szüksége, amely döntő győzelmet garantál számára. De milyen legyen ez a terv?

A franciák erőiket a Vörös-folyó deltájában összpontosították, hogy onnan indítsa meg a támadását. A vietnami hadvezetést leginkább az a kérdés foglalkoztatta, hogy ezekkel a francia erőkkel szemben helyezkedjen el, és úgy vegye fel a harcot, vagy valahol máshol indítson támadást. Ha az első lehetőséget választja, akkor igen erős francia csapatokkal

kell viszonylag nyílt csatában megütköznie. Egy ilyen csata lehetősége magában hordozta egy nagyon súlyos verség lehetőségét Giap csapatai számára. Ha a második lehetőséget választja, akkor olyan szektorokban támadhatja meg az ellenséget ahol az gyenge. Ebben az esetben tovább fokozhatja a zűrzavart és komoly veszteségeket is okozhat a franciáknak. A vizsgálódások után a párt központi bizottsága kiadta a parancsot: Meg kell akadályozni Navarre tervének a megvalósulását. A parancs nyomatékosítására a következő jelszavakat adta ki a párt. „Dinamizmus, kezdeményezés, mozgékonyág, gyorsaság és határozottság az új helyzetek kialakulása előtt.”³¹ Végül Giap nem vállalta a kockázatot, hogy csapataival megtámadja a Vörös-folyó deltáját. „Megtartva a kezdeményezést, az összevont erőinkkel az ellenséget olyan helyeken kell megtámadni, ahol a védelme gyenge. Ha meg tudjuk őrizni a kezdeményezést, akkor sikeresek lehetünk. Ezzel arra kényszeríthetjük rá az ellenséget, hogy erőit szétszórja, amivel végső soron meggátolhatjuk a szabad zónáin elleni támadásukat.”³² Körülbelül így összegezhető Giap tábornok elképzelése a téli-tavaszi offenzíváról. 1953 októberében munkások ezrei kezdték meg az előkészületeket a hadjáratra. November közepére a vietnami reguláris erők megindultak a frontra. A téli-tavaszi hadjárat megkezdődött.

November 20-án sor került Dien Bien Phu elfoglalására és úgy tűnt Giap ezt válasz nélkül hagyja. Navarre azonban tisztában volt azzal, hogy Giap-nak nincs választási lehetősége, egyszerűen nem mondhat le a városról és annak stratégiai előnyeiről. A külső szemlélőnek tehát valóban úgy tűnhetett, hogy a tábornok nem tesz semmit. Giap várt. Várt és olvasott. A tábornok néhány napig azzal töltötte az idejét, hogy a francia újságokat tanulmányozta. Ennek az volt az oka, hogy a francia újságok rendkívül jól informáltak voltak a francia hadsereg elképzeléseiről, terveiről és bizony nem voltak restek le is írni azokat. Meg kell említeni, hogy Navarre egy alkalommal keményen megróttá Cogny tábornokot, hogy az túlságosan közvetlenül nyilatkozik az újságíróknak, miközben jól tudja, hogy így az információk eljutnak az ellenséghez.

Giap azonban nem indította meg a támadást Die Bien Phu ellen, hanem haladt előre a megtervezett úton. Úgy vélte, hogy a franciák képesek arra, hogy egyszerre védelmezzék Lai Chaut és Dien Bien Phut. Ugyanakkor úgy gondolta, hogy ha tudják fokozni az ellenségre nehezedő nyomást, akkor az csak az egyik pozícióját tudja megerősíteni, és ez Giap elgondolása szerint Dien Bien Phu lesz. Tulajdonképpen Giap egy ideig feláldozta a térséget, hogy a többi fronton előnybe kerüljön. Az idő múlása és a történelem is a vietnami tábornok gondolatmenetét igazolta. 1953. december elején a vietnami haderők egyszerre több fronton megkezdtek a téli-tavaszi hadjárat tényleges végrehajtását. A legfontosabb talán a Lai Chau felszabadítása. A város és az ugyanezt a nevet viselő tartomány azért volt első számú célpont Giap számára, mert Észak-Vietnam területén, a Vörös-folyó deltáján és Hanoi környékén kívül ez volt az egyetlen terület, amely a franciák kezében volt.

1953. december 10-én a vietnami csapatok, pontosabban a 316. gyaloghadosztály megkezdte a tartomány elleni támadást.³³ A franciák – mint korábban már említettem – kiűrtették a tartományt. December 12-én Giap csapatai bevonultak Lai Chau városába. Giap korábban egyik hadosztalának azt a parancsot adta, hogy forduljon nyugati irányba, és vágja el a szárazföldön visszavonuló ellenség útját, kerítse be és semmisítse meg azt. December 24-re a vietnami haderő teljesen felszabadította a tartományt. A francia csapatok a harcok alatt 24 századot veszítettek el. Ez volt a hadjárat első nagy győzelme, amely két fontos következménnyel járt. Egyrészt beigazolódott Giap elképzelése arról, hogy a franciák Dien Bien Phut helyezik előtérbe, hiszen Lai Chau eleste után a franciák azonnal megerősítették

az erődöt, aminek következtében csapatokat vontak el máshonnan. A másik eredménye a győzelemnek az volt, hogy ez által Dien Bien Phu térsége magára maradt, immár csak a vietnamiak által birtokolt terület vette körül.

Még a Lai Chau elleni előkészületek folytak, mikor az önkéntes vietnami alakulatok azt a parancsot kapták, hogy a Patet Lao erőkkel együttműködve támadják meg az ellenség gyengébb pozícióit Laosz középső részén.³⁴ A készülődést észelve újabb francia erők érkeztek a térségbe, azonban segíteni ezek sem tudtak. December 22-én elesett a határt védő Ban Naphao megerősített állása. A térségben aratott kisebb győzelmek után a vietnami erők Thaket irányába fordultak. A laoszi erőkkel közreműködve üldözték a 9-es úton harcolva visszavonuló ellenséges erőket. A francia haderő nem várta be az ellenfelét, sietve kiűritette a várost, majd rendben hátrált Séno, majd onnan Savannakhet irányába. A visszavonulás során a franciák elvesztettek három gyalogzászlóaljat és egy tüzércsoportot.

A Patet Lao és az önkéntes vietnami csapatok december 27-én vonultak be Thaket-ba, felszabadítva a várost. Innen a Mekong bal partján előrenyomultak a 9-es útig. Rövid időn belül ez volt a második jelentős győzelme a vietnami csapatoknak. A francia hadvezetés válaszul ezekre az akciókra gépesített erőit a Vörös-folyó deltájában és Dél-Vietnamban vonta össze, illetve erősítéseket küldött Sénoba, hogy ott megpróbálja meggátolni a vietnami egységek beszivárgását Laosz alsó részébe. Ezekkel az intézkedésekkel a francia hadvezetés arra kényszerült, hogy még inkább szétaprózza a csapatait.

A francia vezérkar elképzelése azonban nem valósult meg. A vietnami és laoszi erők beszivárogtak Laosz alsó felébe, majd december. 30-án és 31-én kétnapi harc után megsemmisítenek egy francia zászlóaljat Attopeu mellett, majd elfoglalják a várost. A győzelmet kihasználva Giap csapatai tovább vonultak dél felé Saravane város irányába, és felszabadították az egész Bolovens felföldet.

A Laoszban elszenvedett vereségek ellenére a francia haderő is folytatni kívánta a Navarre által kidolgozott tervet. Ennek jeleként 1954. január 20-án a franciák megkezdték az „Atlante” hadművelete, amelynek célja Vietnam déli részének a pacifikálása.³⁵ A vietnami csapatok azt kapták parancsba, hogy hagyják előre nyomulni az ellenséget mindaddig, amíg az Északi Magasföldön a vietnami csapatok meg nem kezdik a támadásukat. Erre január 26-án került sor. Másnap délen a vietnami csapatok elfoglalták Mang Dent. Nem sokkal ezután elfoglalták Dakto megerősített állását, majd felszabadították Kontum tartomány északi részét. Február 17-én a vietnami csapatok elfoglalták Kontumot, az azonos nevű tartomány székhelyét, aminek eredményeként gyakorlatilag az összes francia csapatot kiverték az Északi Magasföldről. Ezután Giap csapatai elérték a 19-es számú utat, illetve ezzel egy időben egy rajtaütést hajtottak végre Pleiku-n. A francia haderő visszavonult Közép Laosz Hué tartományába.

Lai Chau elfoglalása után Dien Bien Phu erődje teljesen elszigetelődött a többi francia erőtől. Hogy ezen változtasson, a francia főparancsnokság katonákat vezényelt a Nam Hou medence és a Muong Khoa közötti térségbe. Az egységek azt a feladatot kapták, hogy hozzanak létre kapcsolatot Felső Laosz és a körbezárt erőd között. A vietnami csapatok végső célja ekkor már nyíltan Dien Bien Phu elfoglalása. Hogy ehhez előnyös feltételeket teremtsenek Giap parancsba adta a térségben állomásozó vietnami erőknek, hogy a patet lao-i haderővel együttműködve foglalja el a Nam Hou - medencét.

Január 26-án a vietnami és laoszi csapatok megindították a támadásukat. Még ezen a napon elfoglalták Muong Khoa városát. A vietnami csapatok ezután az egész medencére

kiterjesztették a támadásukat, és rövid idő alatt sikerült szétszórniuk az ellenséget a térségben, amelynek maradék egységei Louang Prabang kapujáig hátráltak. Időközben észak felől Phong Sa Ly felszabadítása után egy másik vietnami hadoszlop szintén a város irányába tartott.

Azonban nem csak a reguláris vietnami haderők vettek részt a téli-tavaszi offenzívában. A népi milícia és a gerilla csapatok szintén fokozták a tevékenységeiket, főleg a Vörös-folyó deltájában, Hué és Nam Bo tartományokban. A legjelentősebb hadmozdulatokat a gerillák a deltában hajtották végre. Többek közt elesett számos francia megerősített állás az 5. számú út mentén, amely a francia utánpótlásvonal fontos része volt. A legeredményesebb rajtaütést 1954 márciusában hajtották végre a gerillák. 7-én megtámadták Cat Bi, 8-án Gia Lam repülőtérét, amelynek eredményeként elpusztítottak 78 darab repülőt.³⁶ 1954 márciusára nyilvánvalóvá vált, hogy Navarre terve megbukott.

A franciák legjelentősebb csoportosításai a Vörös-folyó deltájában és Dien Bien Phuban állomásoztak. A delta védelmére Navarre 20 zászlóaljat vont össze, de azok mind elaprózva állomásoztak, hogy biztosítsák az 5. számú utat. A kudarcok ellenére a francia hadvezetés az amerikaival egyetértésben úgy vélte, hogy Giap csapatai kimerültek a téli-tavaszi offenzíva alatt, ezért március 12-én felújították a korábban félbehagyott „Atlante” hadműveletet. Azonban ekkorra a vietnami előkészületek a végső stádiumba értek Dien Bien Phu erődjénél.

GIAP CSAPATAINAK FELKÉSZÜLÉSE DIEN BIEN PHU OSTROMÁRA

Bár 1953. november 20-án a Vietnami Néphadsereg feladta Muong Thanh városát, a térséget soha nem hagyták el a vietnami csapatok. Majd amikor a téli-tavaszi offenzíva keretében Lai Chau tartománya a vietnami haderő kezébe került, Dien Bien Phu egy körbezárt erőddé vált, annak ellenére, hogy légi úton az utolsó pillanatokig kapta az utánpótlást. Giap november 20-a után nem lépett azonnal, hanem az időt többnyire információgyűjtéssel töltötte. Végül november 26-án kiadta a parancsot a 304., a 308., a 312. és a 351., hadosztályoknak, hogy kezdjék el menetelésüket Dien Bien Phu irányába.

A 304. hadosztály a Vörös-folyó deltájából, míg a 308., 312., és a 351. hadosztályok a Viet Bac hegységből kezdték meg az előrenyomulásukat az erőd irányába.³⁷ A 316. hadosztály és a 148. független ezred egységei ekkor már Dien Bien Phu térségében tartózkodtak. Miután ezek az egységek december 26-ra felszabadították Lai, Chaut Giap számára Dien Bien Phu lett az elsődleges célpont. Giap jól tudta, hogy meg kell támadnia az erődöt. Egy olyan erőd a vietnami haderő hátában, amely akár egy francia ellentámadás, akár Kína nyugati határának vagy Laosznak a lakatja lehet, egyszerűen nem fogadható el Giap számára. Ezt a döntést – a támadni vagy nem támadni? – azonban nem Giap-nak kellett meghoznia.

Ebben a kérdésben a Vietnami Dolgozók Pártjának Központi Bizottsága volt illetékes. Természetesen vita nem alakult ki a kérdésben, a párt rögtön kiadta a támadásra felszólító parancsot. Azonban még nyitott kérdés volt a támadás módja, de legfőképp az ideje. Lai Chau elfoglalása után felmerült az, hogy a szárazföldön immár elszigetelt erődöt azonnal meg kellene támadni. E lehetőség mellett szólt, hogy a francia haderő létszáma ekkor még nem jelentős, és még az erőd sem volt teljesen kiépítve. Azonban a koncepciónak volt egy gyenge pontja. A vietnami csapatok az addigi harcok során teljesen más fajta harcmódot alkalmaztak, és nem voltak felkészülve egy ilyen nagyszabású ostrom végrehajtására. Giap felmérte hogy egy azonnali támadás súlyos veszteségekkel járhat és a siker egyáltalán nem

volt garantálva a csapati számára. Így a párt vezetésének bejegyezésével a hadvezetés a lassabb felkészülést választotta.

„Támadunk, hogy győzzünk. De csak akkor támadhatunk, ha bizonyosak vagyunk a sikerben. Különben el kell vetni az offenzíva gondolatát.”³⁸ – fogalmazta meg Giap a stratégiáját.

Így tehát a vietnami csapatok berendezkedtek egy hosszan tartó ostromra. A vietnami hadvezetésnek azonban még ekkor is akadtak problémái. Az egyik az ostrommal járó nagy véráldozat, a másik az utánpótlás problematikája. A véráldozat kérdésében Giap nem volt naiv. Tudta, hogy egy ilyen véres harcban nem lehet pusztán a hazafias érzelmekre apellálni. Ezzel Ho Chi Minh is tisztában volt, de azt is tudta, hogy hogyan tudná áldozatra bírni a népet. A vietnami nép legnagyobb része a mezőgazdaságból él, így Ho egy nagyszabású földreformban látta a megoldást. Úgy vélte, hogy ha népének van miért harcolnia, akkor bármire képes. Földreformtörvényét még 1953. december elején a VDK Nemzetgyűlése elé terjesztett, amit az azonnal el is fogadott. A törvény 1954. január elsejével lépett hatályba. Ezzel az egyik akadály elhárult. Azonban a legfontosabb, az utánpótlás problémája még fennállt. Giap tábornok ennek ellenére, bizonyítva katonai zsenialitását, ezt a problémát is sikeresen elhárította.

Navarre úgy vélte, hogy a környező hegyek olyan mértékben járhatatlanok, hogy a Viet Minh képtelen lesz nehéztüzérséget elhelyezni rajta. Ez a feltételezése – mint később kiderült – hibásnak bizonyult. Giap tehát ennek a „második hadseregnek” a felállításával sikeresen kiküszöbölte az utánpótlás problémáját. Immár minden elvi és elméleti akadály elhárult a támadás elindítása előtt. Giap január 5-én felállította parancsnoki központját Dien Bien Phu közelében, és már csak az erőd elfoglalására koncentrált. A támadását január 25-re időzítette, azonban erről a megfelelő mennyiségű utánpótlás hiányában le kellett mondania. Ekkor döntött úgy, hogy a 308. gyaloghadosztályt kivonja Dien Bien Phu körzetéből, és Felső-Laoszba küldi, hogy bevegye Luang Prabang-ot. A hadosztály február végén foglalta el újra a helyét Dien Bien Phu körül. A támadás napja egyre közeledett, amivel mind a két fél tisztában volt.

Navarre február 28-án kapta meg a hírt, hogy a 308. hadosztály ismét elfoglalta helyét az ostromló erők között. A támadást sejtető jelek megszorodtak, a Viet Minh megkezdte a nyugtalanítást. A vietnami tüzérség folyamatosan az erőd különböző pontjait vette tűz alá. Ezek még nem komoly támadások voltak, pusztán csak a francia csapatok nyugtalanítására szolgáltak. A francia hírszerzés jól dolgozott, így Navarre tisztában volt azzal, hogy Giap a támadást március 13-án indítja meg Dien Bien Phu ellen.

JEGYZETEK

¹ HO CHI MINH: *Válogatott írások 1920–1969*. Ford. Hegedüs Éva. Budapest, 1982, Kossuth Kiadó.

² SALGÓ LÁSZLÓ: *Gyarmatpolitika Napoleontól de Gaulle-ig*. Budapest, 1977, Kossuth Kiadó.

³ Uo.

⁴ SIENKIEWICZ, MARIAN: *Az indokínai háború 1945–1975*. Ford. Hámori Béla. Budapest, 1982, Zrínyi Katonai Kiadó.

⁵ Uo.

⁶ Uo.

⁷ Uo.

⁸ Uo.

- ⁹ Uo.
- ¹⁰ DELPEY, ROGER: *Dien Bien Phu: l'affaire*. Párizs, 1974. 23.
- ¹¹ SIENKIEWICZ, MARIAN: *Az indokínai háború 1945–1975*. Ford. Hámori Béla. Budapest, 1982, Zrínyi Katonai Kiadó.
- ¹² DELPEY, ROGER: *Dien Bien Phu: l'affaire*. Párizs, 1974.
- ¹³ Uo.
- ¹⁴ Uo.
- ¹⁵ JENSEN, FRITZ: *Vietnami feljegyzések*. Ford.: Neményi Ödön. Budapest, 1955, Szikra. 82.
- ¹⁶ NAVARRE, HENRI GÉNÉRAL: *Agonie de l'Indochine*. Párizs, 1969. 205.
- ¹⁷ Uo. 190.
- ¹⁸ Uo.
- ¹⁹ GRAS, YVES GÉNÉRAL: *Histoire de la guerre d'Indochine*. Párizs, 1992, Denoël.
- ²⁰ Delpey: i. m.
- ²¹ 1. ábra
- ²² Gras: i. m.
- ²³ Delpey: i. m.
- ²⁴ Uo.
- ²⁵ Uo.
- ²⁶ Navarre: i. m. 205.
- ²⁷ Delpey: i. m.
- ²⁸ Navarre: i. m.
- ²⁹ Uo.
- ³⁰ Uo.
- ³¹ GIAP, VO NGUYEN: *Dien Bien Phu*. Hanoi, 1958, Éds en langues étrangères. Giap: i. m.
- ³² Uo. 62.
- ³³ Uo.
- ³⁴ Uo.
- ³⁴ Delpey, Roger: *Dien Bien Phu: l'affaire*. Párizs, 1974.
- ³⁶ Giap: i. m.
- ³⁷ NAVARRE, HENRI GÉNÉRAL: *Agonie de l'Indochine*. Párizs, 1969.
- ³⁸ SALGÓ LÁSZLÓ: „Viszontlátásra, tábornokom!” *A Dien Bien Phu-i csata*. Budapest, 1983, Kossuth Könyvkiadó, 81.

BELVEDERE MERIDIONALE ALAPÍTVÁNY

2006. évi közhasznúsági jelentés tartalmi beszámoló

Az alapítvány 2006-ban:

- tudományos tevékenység;
- képességfejlesztés;
- ismeretterjesztés;
- kulturális tevékenység;
- kulturális örökség megóvása;
- magyarországi etnikai kisebbségekkel és a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység;
- euroatlanti integráció elősegítése
- közhasznú tevékenységeket folytatott.